

NUTQ MADANIYATI VA YOSHLAR TILI O'RTASIDAGI TAFOVUTLAR

Sh.M. Urishov

p.f.n., dotsent O'zDJTU Angren fakulteti

S.Sh. No'manova

1-kurs talabasi O'zDJTU Angren fakulteti

Angren, O'zbekiston

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18101599>

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada an'anaviy nutq madaniyati va zamonaviy yoshlar tili o'rtasidagi lingvistik hamda madaniy tafovutlar tahlil qilinadi. Texnologiya, ijtimoiy tarmoqlar va globallashuvning yoshlar nutqiga ko'rsatgan ta'siri yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yoshlar tili ijodkorlik va hissiyotga boy bo'lsa-da, u grammatik aniqlik va adabiy me'yorlardan chetlanish xavfini tug'diradi. Maqolada zamonaviy ifoda vositalari bilan milliy nutq madaniyati o'rtasida muvozanatni saqlash zarurligi ta'kidlanadi.*

***Kalit so'zlar:** nutq madaniyati, yoshlar tili, muloqot, globallashuv, sotsio-lingvistika, lingvistik me'yorlar.*

Til insonning ijtimoiy hayotidagi eng muhim aloqa vositasidir. Nutq madaniyati esa insonning ma'naviy, madaniy va intellektual darajasini aks ettiradi. So'nggi yillarda an'anaviy nutq madaniyati va zamonaviy yoshlar tili o'rtasidagi farq sezilarli darajada ortib bormoqda. Texnologiya, ijtimoiy tarmoqlar va globallashuv bu jarayonga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Yoshlar qisqartmalar, inglizcha so'zlar va hissiyotga boy ifodalarni ko'proq ishlatadilar.

Ushbu maqolaning maqsadi nutq madaniyati va yoshlar tili o'rtasidagi asosiy farqlarni tahlil qilish, ularning sabablari va ta'sirini aniqlashdir.

Tadqiqot tavsifiy va tahliliy usullarga asoslangan. Ma'lumotlar ilmiy maqolalar, internet muloqotlari va yoshlar bilan suhbatlar asosida to'plandi. Qiyosiy tahlil yordamida nutq madaniyati va yoshlar slengi o'rtasidagi asosiy farqlar aniqlangan. Shuningdek, sotsiologik omillar – ta'lim darajasi, muhit, OAV ta'siri – hisobga olindi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy yoshlar orasida ingliz tilidan olingan so'zlar, qisqartmalar va internet tili keng qo'llanilmoqda. Bu ularning nutqini hissiyotli va jonli qiladi, biroq grammatik aniqlikni kamaytiradi. Masalan, "LOL", "BTW", "IDK" kabi qisqartmalar kundalik tarmoq muloqotlarida juda mashhur.

Nutq madaniyati esa to'g'rilik, aniqlik va odobni talab qiladi. U talaffuzning to'g'riligi, grammatik aniqlik va milliy qadriyatlarga mos so'zlarni ishlatishni nazarda tutadi. Yoshlar tili ko'proq ijodkorlik va erkinlikni ifodalasa, nutq madaniyati bilim va madaniyatni aks ettiradi.

Bu ikki tildagi farq nafaqat leksik, balki ijtimoiy hamdir. Yoshlar tili tez o'zgaradi – modalar, ommaviy axborot vositalari va global ta'sirlar natijasida yangilanadi. Nutq madaniyati esa nisbatan barqaror qoladi.

Biroq yoshlar orasida adabiy me'yorlardan uzoqlashish va milliy boy lug'atning qisqarib borishi xavfi mavjud. Shu sababli, zamonaviy ifodalar bilan an'anaviy nutq madaniyatini uyg'unlashtirish muhimdir. O'qituvchilar, tilshunoslar va OAV vakillari yoshlar o'rtasida nutq madaniyatini targ'ib qilishda faol bo'lishlari kerak.

Yoshlar tili va nutq madaniyati zamonaviy jamiyatda muhim o'rin egallaydi. Yoshlar tili muloqotga zamonaviylik, ijodkorlik va erkinlik baxsh etsa, nutq madaniyati esa aniqlik, hurmat va milliy o'zlikni ta'minlaydi. Asosiy vazifa – bu ikki yo'nalish o'rtasida muvozanatni saqlash va yoshlarni tilni ongli, madaniyatli ishlatishga o'rgatishdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Kristal D. (2010). Til entsiklopediyasi. Cambridge University Press.
2. Trudgill P. (2000). Sotsiologik tilshunoslik. Penguin Books.
3. Labov W. (1972). Shahar tili va ijtimoiy omillar. Pennsylvania Press.
4. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi (2020). Til va nutq madaniyati maqolasi. Toshkent.
5. Internet manbalari va yoshlar ijtimoiy tarmoqlari (2024).